

**3^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή για τα δικαιώματα τω ατόμων με αναπηρία
«Αφύπνιση της κοινωνίας»**

Πρόεδρος: Ανδρέας Πολυχρόνης

Αντιπρόεδρος: Γεώργιος Σκλαβουνάκης

Πίνακας Περιεχομένων

1. Καλωσόρισμα Προεδρείου	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
2. Ιστορική επισκόπηση.....	4
3. Άρθρο 8 Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία	5
4. Ερμηνεία του Άρθρου	6
5. Μέθοδοι για την οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς.....	6
6. Ειδικά ζητήματα	8
7. Θέματα προς συζήτηση	11
8. Βιβλιογραφία	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
9. Ηλεκτρονικές πηγές	12
10. Χρήσιμοι Σύνδεσμοι	12
	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

Επιμέλεια Οδηγού Μελέτης: Ανδρέας Πολυχρόνης, Γεώργιος Σκλαβουνάκης (ΜΡΔ 2018) και Βαλαβάνη Έφη, Θεοδοσίου Βασιλική (ΜΡΔ 2017).

1. Καλωσόρισμα Προεδρείου

Καλωσόρισμα Προεδρείου

Αγαπητοί Συμμετέχοντες και Συμμετέχουσες,

Θα θέλαμε να σας καλωσορίσουμε στην 3η Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, «Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη» και, ειδικότερα, στην Επιτροπή για Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ).

Καθώς έχετε την ευκαιρία να συμμετάσχετε σε αυτή την Επιτροπή, θα κληθείτε να παρουσιάσετε τις θέσεις και τις επιδιώξεις της χώρας της οποίας θα είστε εκπρόσωπος, σχετικά με το ύψιστης σημασίας ζήτημα, τα δικαιώματα της κοινωνικής ομάδας των ΑμεΑ. Ειδικότερα η Επιτροπή μας μέσω της αλληλεπίδρασης των εκπροσώπων των συμμετεχόντων κρατών θα αναζητήσει και θα εξετάσει τις μεθόδους βάσει των οποίων θα επιτευχθεί η ομαλή και αρμονική ένταξη της συγκεκριμένης ομάδας στην κοινωνία. Στόχος είναι να επιτύχουμε μέσω ενός εποικοδομητικού διαλόγου. Σύμβολο και ύψιστος στόχο της επιτροπής μας είναι να εκφραστούν όλοι οι συμμετέχοντες να ακουστούν όλες οι απόψεις και οι διαφορετικές θέσεις των κρατών και στη συνέχεια μέσω της σύμπραξης και της συνεργασίας όλων να εξεταστούν και να μελετηθούν όλα τα σχέδια και οι προτάσεις που θα οδηγήσουν σε απτές και συγκεκριμένες λύσεις για την αφύπνιση και την ενεργοποίηση της κοινωνίας σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Ελπίζουμε πως ο παρακάτω οδηγός που δημιουργήσαμε και το υλικό που σας παραθέτουμε θα βοηθήσουν τις δικές σας προσπάθειες να αναζητήσετε και να συγκεντρώσετε πληροφορίες. Ο ρόλος σας ως εκπρόσωποι μιας χώρας είναι σίγουρα μια πρωτόγνωρη εμπειρία για εσάς, γι' αυτό και θέλουμε να κάνουμε τη συμμετοχή σας μια ευχάριστη και εποικοδομητική εμπειρία. Μέσω της συμμετοχής σας θα μάθετε τις διαδικασίες που ακολουθούν τα επίσημα όργανα των Ηνωμένων Εθνών, με την ανταλλαγή απόψεων και επιχειρημάτων. Μέσα στην επιτροπή θα γεμίσετε τους εαυτούς σας με αυτοπεποίθηση, θα αποκτήσετε γνώσεις και θα ενημερωθείτε για σημαντικά ζητήματα που απασχολούν τη διεθνή κοινότητα. Εξαιρετικής σημασίας είναι η ευκαιρία που θα σας δώσει αυτή η προσομοίωση να ερευνησετε τις κρατικές πολιτικές της χώρας που εκπροσωπείτε, να έρθετε σε επαφή με νέα άτομα, να γνωρίσετε την πολιτική που ακολουθούν τα υπόλοιπα Κράτη και, να συνεργαστείτε για ένα καλό αποτέλεσμα και να ενισχύσετε το πάθος και την αγάπη σας για τη διπλωματία, τη συνεργασία, τη διαπραγμάτευση και τη δημοκρατία.

Ελπίζουμε, λοιπόν, να απολαύσετε τις μέρες αυτές και αναμένουμε να σας γνωρίσουμε από κοντά. Για οποιαδήποτε απορία και διευκρίνιση, μην διστάσετε να απευθυνθείτε στο Προεδρείο σας, αλλά και σε όλα τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής.

Καλή επιτυχία σε όλους!

Με εκτίμηση,

Ανδρέας Πολυχρόνης, Πρόεδρος
Γεώργιος Σκλαβουνάκης, Αντιπρόεδρος

2. Ιστορική επισκόπηση

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945, και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών. Σήμερα αριθμεί 193 κράτη-μέλη.

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη, με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την *«ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας»*.

Έτσι, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ άρχισε να δραστηριοποιείται σε θέματα κοινωνικής προόδου και ανάπτυξης, υιοθετώντας νομοθετικές διατάξεις για τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι η Διακήρυξη για τα Δικαιώματα των διανοητικά και πνευματικά υστερούντων, στις οποίες εντάσσει και τα ΑμεΑ. Ωστόσο, ελλείπει νομικής δεσμευτικότητας, δεν κάλυπτε σε μεγάλο βαθμό τα δικαιώματα των ΑμεΑ, με αποτέλεσμα το 1975, με τη Διακήρυξη για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ να εξασφαλίζονται τα δικαιώματά τους και για πρώτη φορά να επιχειρείται να οριστεί η έννοια του Ατόμου με Αναπηρία.

Στη συνέχεια, το 1991, η Γενική Συνέλευση υιοθέτησε τους «Πρότυπους Κανόνες για την Ισότητα των Ευκαιριών των Ατόμων με Αναπηρία», με έμφαση στην πρόσβαση τόσο στο φυσικό περιβάλλον, όσο και στα μέτρα πρόσβασης στην πληροφόρηση και επικοινωνία, κανόνες που υπήρξαν η βάση για την πλειονότητα των περαιτέρω νομοθετικών πρωτοβουλιών στο ζήτημα και ακόμη και σήμερα αποτελούν αντικείμενο επίκλησης.

Ακολούθως, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε στις 13 Δεκεμβρίου του 2006 τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, νομικά δεσμευτικούς κανόνες, που βελτίωναν το καθεστώς των δικαιωμάτων των ΑμεΑ. Η Σύμβαση υιοθετεί μια ευρεία κατηγοριοποίηση των ΑμεΑ και επιβεβαιώνει πως όλα τα πρόσωπα με όλους τους τύπους αναπηριών πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Αποσαφηνίζει και χαρακτηρίζει τον τρόπο με τον οποίο όλες οι κατηγορίες δικαιωμάτων εφαρμόζονται στα ΑμεΑ και προσδιορίζει τους κανόνες προσαρμογής τους, ώστε να ασκούν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους, οριοθετεί τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων και εστιάζει στα σημεία που επιδέχονται ενίσχυσης της νομικής τους προστασίας.

Η Σύμβαση θεωρείται μια από τις σημαντικότερες Συμβάσεις που υιοθέτησε ο ΟΗΕ στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατά τον 21ο αιώνα, και δε θα ήταν υπερβολή να ειπωθεί πως αποτέλεσε ορόσημο στον περιορισμό και τη σταδιακή παύση των διακρίσεων κατά των ΑμεΑ. Έγινε διαθέσιμη για υπογραφές στις 30 Μαρτίου 2007 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Μαΐου 2008. Από τον Φεβρουάριο του 2011, η Σύμβαση μετρούσε 98 κράτη μέλη και ήταν η πρώτη σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επικυρώθηκε από έναν περιφερειακό οργανισμό, την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πλέον, η Σύμβαση έχει υπογραφεί από 161 κράτη και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο από 92^{[1][2]}.

Ακόμη, η υιοθέτηση του Πρωτοκόλλου παρέχει στα ΑμεΑ για πρώτη φορά τη δυνατότητα, σε περίπτωση παραβιάσεων, να προσφύγουν κατά του κράτους τους με ατομική αναφορά στην Επιτροπή ΑμεΑ, ενώ θεσπίζει μια πρόσθετη αρμοδιότητα της Επιτροπής να αναλαμβάνει τη διεξαγωγή ερευνών σε περίπτωση διαπίστωσης αξιόπιστων αποδεικτικών στοιχείων για σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις της Σύμβασης.

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (CRPD) είναι ένα σώμα 18 ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ. Τα Μέλη της Επιτροπής υπηρετούν υπό την προσωπική τους ιδιότητα. Όλα τα συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να υποβάλλουν τακτικές εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων στο εσωτερικό τους. Η Επιτροπή εξετάζει κάθε έκθεση και διατυπώνει προτάσεις και γενικές συστάσεις σχετικά με την υποβαλλόμενη από τα Κράτη έκθεση, όπως αυτή κρίνει σκόπιμο, και τις διαβιβάζει στο οικείο συμβαλλόμενο κράτος. Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης δίνει την αρμοδιότητα στην Επιτροπή να εξετάσει ατομικές αναφορές σχετικά με τις εικαζόμενες παραβιάσεις της Σύμβασης από τα συμβαλλόμενα κράτη στο πρωτόκολλο. Η Επιτροπή συνεδριάζει στη Γενεύη δύο φορές το χρόνο^[3].

3. Άρθρο 8 Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία^[4]

1. Τα Κράτη Μέλη αναλαμβάνουν να υιοθετήσουν άμεσα, αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα:

- (α) για την αφύπνιση της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένου και του επιπέδου της οικογένειας, σχετικά με τα ΑμεΑ, και να καλλιεργήσουν το σεβασμό για τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των ΑμεΑ,*
- (β) για να καταπολεμήσουν στερεότυπα, προκαταλήψεις και επιβλαβείς πρακτικές σχετικά με τα ΑμεΑ, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που βασίζονται στο φύλο και στην ηλικία, σε όλους τους τομείς της ζωής,*
- (γ) για να προωθήσουν την επίγνωση σχετικά με τις δυνατότητες και τις συνεισφορές των ατόμων με αναπηρία.*

2. Τα μέτρα για την επίτευξη των ανωτέρω περιλαμβάνουν:

- (α) Το σχεδιασμό και διατήρηση αποτελεσματικών εκστρατειών για την αφύπνιση του κοινού με σκοπό:*
 - (i) να καλλιεργήσουν το αίσθημα της αποδοχής των δικαιωμάτων των ΑμεΑ,*
 - (ii) να προωθήσουν θετικές αντιλήψεις και μεγαλύτερη κοινωνική αφύπνιση προς τα ΑμεΑ,*
 - (iii) να προωθήσουν την αναγνώριση των δεξιοτήτων, προσόντων και ικανοτήτων των ΑμεΑ, και των συνεισφορών τους στο εργασιακό περιβάλλον και στην αγορά εργασίας,*
- (β) Την υιοθέτηση, σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος, που θα συμπεριλαμβάνει όλα τα παιδιά από νεαρή ηλικία, μιας συμπεριφοράς σεβασμού για τα δικαιώματα των ΑμεΑ.*

(γ)Την ενθάρρυνση όλων των οργάνων των ΜΜΕ να προβάλλουν τα ΑμεΑ κατά τρόπο συνεπή προς το σκοπό της παρούσας Σύμβασης

(δ)Την προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων αφύπνισης σχετικά με τα ΑμεΑ και τα δικαιώματά τους.»

4. Ερμηνεία του Άρθρου

Στη σύγχρονη κοινωνία, τα ΑμεΑ αντιμετωπίζουν καθημερινά κοινωνικά προβλήματα, τα οποία, κατά κύριο λόγο, οφείλονται στην έλλειψη της ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών. Για τον λόγο αυτό, ο ΟΗΕ, επικαλούμενος τις βασικές αρχές που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και στα Διεθνή Σύμφωνα για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, υιοθέτησε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ.

Με το άρθρο 8 της Σύμβασης ο ΟΗΕ θέλησε να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στην κοινωνική ευαισθητοποίηση, τη διαφορετικότητα και την επαγρύπνηση του κοινωνικού συνόλου, με σκοπό να αποτρέψει τη συνεχή περιθωριοποίηση των ΑμεΑ, αλλά, παράλληλα, να εξισώσει τις ευκαιρίες τους και να τους εντάξει ομαλά στην κοινωνία.

Ως εκ τούτου, ο ΟΗΕ παρότρυνε τα Κράτη Μέλη να υιοθετήσουν κατάλληλα μέτρα στη νομοθεσία τους για την αφύπνιση της κοινωνίας, με σκοπό να καλλιεργήσουν τον σεβασμό για τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των ΑμεΑ, μεταξύ άλλων και στο επίπεδο της οικογένειας, καταπολεμώντας τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις επιβλαβείς πρακτικές σχετικά με τα ΑμεΑ, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που βασίζονται στο φύλο και στην ηλικία, σε όλους τους τομείς της ζωής.

Με αυτό τον τρόπο, η Σύμβαση οικοδομείται στην αρχή της ισότητας μεταξύ των φύλων, τη προσβασιμότητας και των ίσων ευκαιριών, αλλά και στην απαγόρευση των διακρίσεων. Η εκπαίδευση, η απασχόληση, η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, η προσβασιμότητα μέσω διαδικτύου, η παροχή πληροφόρησης με την μέθοδο Braille, η παροχή ευέλικτων υπηρεσιών υποστήριξης διασφαλίζουν την ανεξάρτητη διαβίωση των ΑμεΑ και συντελούν στην πρακτική άσκηση της ιδιότητας του μέλους της τοπικής κοινότητας.

5. Μέθοδοι για την οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς

Εκστρατείες Ενημέρωση

Για την προώθηση των προαναφερθεισών θεμελιωδών αξιών η Σύμβαση αναφέρεται στην υιοθέτηση αποτελεσματικών μέτρων από τα κράτη με σκοπό τη διατήρηση και το σχεδιασμό εκστρατειών για την αφύπνιση του κοινωνικού συνόλου. Οι εκστρατείες έχουν στόχο να καλλιεργήσουν το αίσθημα

της αποδοχής των δικαιωμάτων τους, προωθώντας τις κατάλληλες πρακτικές και εμβαθύνοντας στη μείζονα κοινωνική αφύπνιση αναφορικά με τα ΑμεΑ, αλλά και στην αναγνώριση των δεξιοτήτων, των προσόντων, ικανοτήτων τους, ταυτόχρονα προσανατολισμένες στις προοπτικές συνεισφοράς τους στο εργασιακό περιβάλλον και στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 8 της Σύμβασης η έννοια της αφύπνισης της κοινωνίας εξειδικεύεται σε επιμέρους τρόπους, οι οποίοι αποσκοπούν στην επίτευξη της κοινωνικής ενσωμάτωσης των ΑμεΑ. Πιο συγκεκριμένα, για να αρθούν τα εμπόδια που τίθενται στην πλήρη συμμετοχή των ΑμεΑ στην κοινωνική ζωή και να κατανοηθεί πως έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους άλλους, ουσιαστικό μέσο συνιστά η διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης του κοινού υλοποιημένες από τα ίδια τα Κράτη Μέλη, σε συνεργασία με οργανώσεις που δρουν γι' αυτήν την αιτία και απευθυνόμενες σε ένα ευρύ φάσμα πολιτών, εθελοντών, οργανώσεων.

Εκτός από τη συστηματική και αποτελεσματική διεξαγωγή των εκστρατειών ενημέρωσης, πρέπει να δίνεται προτεραιότητα από τα Κράτη στην προώθηση της αναγνώρισης των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων, των προσόντων και της συμβολής των ΑμεΑ στον χώρο εργασίας και στην αγορά εν γένει. Διότι, είναι συχνό φαινόμενο να είναι άνεργοι ή να αμείβονται με λιγότερα χρήματα από τα άτομα χωρίς αναπηρία, ιδιαίτερα αν είναι γυναίκες, καθώς επικρατεί η λανθασμένη πεποίθηση ότι η αναπηρία δεν θα επιτρέψει στους υπαλλήλους να παράγουν με τις βέλτιστες αποδόσεις. Τα Κράτη θα πρέπει να προωθήσουν προγράμματα που στοχεύουν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης για τα ΑμεΑ και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας τους, ώστε να τους παράσχουν την ευκαιρία να ενδυναμώσουν την εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους και να συμβάλλουν στην κοινωνία στο πλήρες περιεχόμενο των δυνατοτήτων τους.

Εκπαίδευση

Σε ρεαλιστικές βάσεις, η καταπολέμηση του φόβου, της αδιαφορίας, της προκατάληψης, της περιθωριοποίησης επέρχεται μέσω της εκπαίδευσης, η οποία διδάσκει την αποδοχή και την ενθάρρυνση της διαφορετικότητας. Η ευαισθητοποίηση για τα ΑμεΑ οφείλει να είναι μέρος της εκπαίδευσης όλων των παιδιών από νεαρή ηλικία και μάλιστα συστατικό των μαθημάτων κατάρτισης όλων των εκπαιδευτικών και επαγγελματιών. Η προσανατολισμένη αυτή προνοιακή εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει την συγκριτική εξέταση διαφόρων πολιτιστικών υποβάθρων, δεδομένου πως διαφέρουν οι ορισμοί της αναπηρίας ανά τον κόσμο. Σε αυτό το πλαίσιο, ο διδάσκων καλείται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης να επιδιώκει την αλληλεπίδραση των ΑμεΑ με τα άτομα χωρίς αναπηρία, μέσω διαδραστικών εργαστηρίων ενημέρωσης και εισηγήσεων προάγοντας, με τον τρόπο αυτό, την κατανόηση. Από την άλλη, τα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν μέτρα υπέρ της βελτίωσης των σχολικών και πανεπιστημιακών υποδομών, υπέρ του εμπλουτισμού των βιβλιοθηκών με οπτικοακουστικό υλικό και ταινίες. Σημαντικό, λοιπόν, ρόλο για την προώθηση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ διαδραματίζει η υιοθέτηση μέτρων σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος, που θα συμπεριλαμβάνει όλα τα παιδιά από νεαρή ηλικία, διδάσκοντάς τους το αίσθημα του σεβασμού για τα δικαιώματα των ΑμεΑ. Η ορθή πληροφόρηση και ενημέρωση των παιδιών, αλλά και η καλλιέργεια των αρχών του σεβασμού και της ισότητας από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των βαθμίδων αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο με σκοπό να σφυρηλατούνται νέοι άνθρωποι με ηθικές αξίες. Η εκπαίδευση, σε συνδυασμό με το θεσμό της οικογένειας συνιστούν καθοριστικούς παράγοντες της προσωπικότητας των παιδιών και της κοινωνικής τους αντίληψης.

Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

Όλα τα προαναφερθέντα δε θα μπορούσαν να υλοποιηθούν χωρίς τη συνεισφορά όλων των οργάνων των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, τα οποία, χάριν της μείζονος επιρροής που ασκούν στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, μπορούν μέσω της χρησιμοποιούμενης γλώσσας και των εικόνων να τονίζουν την αξία της ζωής, τη δύναμη και τη συμβολή των ΑμεΑ στην κοινωνική συνοχή. Για να επιτευχθεί η ομαλή ενσωμάτωση και να αποφευχθεί η διαίονιση των αρνητικών στερεοτύπων τα ΜΜΕ πρέπει να επικουρούνται κατά την επεξεργασία των καθηκόντων τους, ενώ παράλληλα να εποπτεύεται η λειτουργία τους. Οι ραδιοφωνικές εκπομπές, οι εκπομπές σε κρατικά και ιδιωτικά κανάλια, τα δημοσιεύματα σε τοπικές και εθνικές εφημερίδες οφείλουν να μην προσδιορίζουν έναν άνθρωπο από την κατάσταση αναπηρίας του, να απέχουν από άδικες και μη ρεαλιστικές απεικονίσεις των ΑμεΑ, να σέβονται την ισότητα και την αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπων σύμφωνα με τις προβλέψεις της Σύμβασης. Η πρακτικότερη μέθοδος εφαρμογής των παραπάνω είναι η παρουσίαση επί ίσοις όροις θετικών εικόνων αλληλεπίδρασης ατόμων με και χωρίς αναπηρία και η έμφαση στα ΑμεΑ ως κοινωνικά ενσωματωμένα και αναπόσπαστα μέλη, των οποίων η ορατή ή η μη ορατή αναπηρία δεν συνιστά λόγο διάκρισης και περιθωριοποίησης. Επειδή, τα ΜΜΕ συνιστούν καταλυτικό παράγοντα επιρροής της κοινωνικής αποδοχής, το άρθρο ενθαρρύνει όλα τα όργανα των ΜΜΕ να προβάλλουν τα ΑμεΑ κατά τρόπο συνεπή και να αναλαμβάνουν την προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων αφύπνισης σχετικά με τα ΑμεΑ και τα δικαιώματά τους.

Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να ακολουθούνται από μια ολιστική εκπαιδευτική προσέγγιση με άξονα την βελτίωση του επιπέδου προσβασιμότητας των ΑμεΑ σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Η ευαισθητοποίηση οφείλει να αποτελεί προαπαιτούμενο της επιμόρφωσης των διδασκόντων και όλων των επαγγελματιών, ενώ εξίσου σημαντική είναι η ενθάρρυνση της συμμετοχής ατόμων με αναπηρία σε συνέδρια και φόρουμ. Η στρατηγική αφύπνισης της κοινωνίας οφείλει να οικοδομηθεί πάνω σε δυο πυλώνες της συνεργασίας και της δέσμευσης μεταξύ όλων των φορέων (κυβερνητικών και μη οργανώσεων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εθελοντικών οργανώσεων), τη συμμετοχή των ΜΜΕ και φυσικά τη δραστηριοποίηση των πολιτών. Η πρόσβαση των ΑμεΑ, όπως και των υπόλοιπων πολιτών, στο φυσικό περιβάλλον αποτελεί μια ουσιαστική υποχρέωση των Κρατών, τα οποία στο πλαίσιο του σεβασμού της αξιοπρέπειας και της διαφορετικότητας των ΑμεΑ οφείλουν σταδιακά και συστηματικά να καταργήσουν όλα τα εμπόδια που αναφέρονται στο άρθρο 9 της Σύμβασης και αφορούν αγαθά, προϊόντα, υπηρεσίες και τεχνολογίες. Ειδικότερα τα κράτη θα πρέπει να μεριμνούν, ώστε τα ΑμεΑ να έχουν πρόσβαση στον τόπο εργασίας τους, στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, στις υπηρεσίες πληροφόρησης και μάλιστα σε κατανοητή γι' αυτούς γλώσσα, στα νέα συστήματα τεχνολογίας με χαμηλό κόστος, ενώ οι ιδιωτικές υπηρεσίες να λαμβάνουν υπόψη την προσβασιμότητα των ΑμεΑ. Η αρχή της προσβασιμότητας αποτελεί προϋπόθεση για την ανεξάρτητη διαβίωση των ΑμεΑ, όπως καταγράφεται στο άρθρο 19 της Σύμβασης, ώστε να μπορούν αυτά να μετέχουν πλήρως και ισότιμα με τα υπόλοιπα άτομα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.

6. Ειδικά ζητήματα

Ρόλος της οικογένειας

Εκτός από τη συστηματική αντιμετώπιση των διακρίσεων από τα Κράτη, η οικογένεια αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κοινωνικούς θεσμούς που θεμελιώνει την προσωπικότητα του ατόμου και συμβάλλει στην οργάνωση των ανθρώπινων κοινωνιών. Αναμφισβήτητα, η οικογένεια αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα στην ανάπτυξη και διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού. Παράλληλα θέτει τα θεμέλια, ώστε το άτομο να συνειδητοποιήσει τις βασικές αρχές της ισότητας, της αξιοπρέπειας και του σεβασμού στη διαφορετικότητα.

ΑμεΑ και εκπαίδευση - Ενσωμάτωση στη σχολική διαδικασία

Η συνύπαρξη παιδιών με αναπηρία στο ίδιο σχολικό περιβάλλον με παιδιά χωρίς κάποια αναπηρία έχει πολλαπλά οφέλη τόσο για όλα τα παιδιά, όσο και για τους εκπαιδευτικούς και γενικότερα για όσους συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς δημιουργείται και προάγεται το αίσθημα της αποδοχής της διαφορετικότητας, απορρίπτονται τα στερεότυπα που οδηγούν στην κατηγοριοποίηση και τον αποκλεισμό των ατόμων με αναπηρία. Επίσης, τα παιδιά με αναπηρία αντιμετωπίζονται με σεβασμό, ισότητα και αποδοχή, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά κοινωνικοποιούνται, οι αναπηρίες γίνονται οικείες καταστάσεις για αυτά και αναπτύσσουν το αίσθημα της αλληλεγγύης.

Σύμφωνα με τη σύγχρονη παιδαγωγική, για την ομαλή ένταξη των ατόμων με αναπηρία στο σχολικό περιβάλλον και μετέπειτα στην κοινωνία, απαιτείται η ένταξη του μέγιστου αριθμού μαθητών με αναπηρία στα γενικά σχολεία και η σταδιακή μείωση των σχολείων ειδικής αγωγής. Για την πραγματοποίηση αυτού του σχεδίου, είναι αναγκαίες κάποιες αλλαγές στα σχολεία σε επίπεδο μέσων, υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών.

Τον Ιούνιο του 1994 υπεγράφη η Διακήρυξη της Σαλαμάνκα με θέμα "Αρχές, Πολιτική και Πρακτικές στην Ειδική Αγωγή" υπό την αιγίδα της UNESCO. Εκεί, μεταξύ άλλων τονίζεται πως "η κατευθυντήρια αρχή στην οποία βασίζεται το πλαίσιο αυτό σημαίνει ότι τα σχολεία πρέπει να υποδέχονται όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από τις φυσικές, πνευματικές, κοινωνικές, συναισθηματικές, γλωσσικές ή άλλες ικανότητες. Αυτό συμπεριλαμβάνει τόσο ανάπηρα, όσο και παιδιά με εξαιρετικές δεξιότητες, παιδιά από γλωσσικές, πολιτισμικές ή εθνικές μειονότητες, καθώς και παιδιά από υποβαθμισμένες διαφορετικά περιθωριοποιημένες ομάδες ή περιοχές".

Κοινωνία των Πολιτών και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

Στις σύγχρονες κοινωνίες διακρίνουμε όλο και περισσότερο μια νέα διαστρωμάτωση με ένα νέο σώμα, που βρίσκεται μεταξύ κυβερνώντων και κυβερνωμένων, να κάνει όλο και πιο αισθητή την παρουσία του. Αυτό το σώμα που αποκαλείται 'Κοινωνία των Πολιτών' αποτελεί τον διαμεσολαβητή μεταξύ των πολιτών, της κυβέρνησης και των επιχειρήσεων και περιλαμβάνει μη κυβερνητικές οργανώσεις και οργανισμούς που αποτελούνται από ομάδες πολιτών (π.χ. νεολαία). Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών είναι κρίσιμος στην ενίσχυση των προσπαθειών για την ευαισθητοποίηση των κοινωνικού συνόλου και για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, στην άσκηση επιρροής στις κυβερνήσεις για την εφαρμογή πολιτικών και για την προστασία και σεβασμό των δικαιωμάτων των πολιτών αυτής της κοινωνικής ομάδας. Επίσης, είναι κρίσιμος και όσον αφορά την ενίσχυση των ατόμων με αναπηρία

που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και είναι πιο πιθανόν να πέσουν θύματα περιθωριοποίησης και να μη γίνουν σεβαστά τα δικαιώματά τους.

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) έχουν αφιερώσει τις προσπάθειές τους στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και στην κατάλυση των παραβιάσεών τους, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο. Οι ΜΚΟ εστιάζοντας σε θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εντοπίζοντας τις διενεργηθείσες διακρίσεις επιδιώκουν να αφυπνίσουν και να δραστηριοποιήσουν την κοινωνία και τη διεθνή κοινότητα.

Συνεπώς, η αρωγή των ΜΚΟ θα ήταν πολύτιμη για την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των ΜΚΟ, καθώς και για την ενημέρωση των πολιτών αναφορικά με τα δικαιώματα των ΑμεΑ. Η συνεργασία των ΜΚΟ με τις εκάστοτε κυβερνήσεις, αλλά και με άλλους φορείς όπως ιατρικούς-δικηγορικούς συλλόγους, θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των πολιτών. Η συμβολή των ΜΚΟ θα μπορούσε να είναι εξίσου χρήσιμη στην πρόληψη και καταπολέμηση κάθε μορφής βίας κατά των γυναικών και παιδιών με αναπηρία, υποστηρίζοντας τις κοινωνικά ευπαθείς αυτές ομάδες και καταπολεμώντας τα στερεότυπα και διευκολύνοντας την κοινωνική ενσωμάτωση των ΑμεΑ.

Παιδιά με αναπηρία και τα δικαιώματά τους

Τα Άτομα με Αναπηρία αποτελούν τη μεγαλύτερη ‘μειονότητα’ του πλανήτη μας, περίπου ένα δισεκατομμύριο άτομα, μεγάλο ποσοστό των οποίων είναι παιδιά κάτω των 18 ετών. Είναι αναγκαία, λοιπόν, η διαφύλαξη του νομικού τους καθεστώτος τόσο μέσω της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αλλά και της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Τα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν μέτρα, με άξονα την εξάλειψη των διακρίσεων των παιδιών με αναπηρία, προκειμένου τα δικαιώματά τους να εξισώνονται με των συνομηλίκων τους. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού αναγκαία είναι η αφύπνιση της ίδιας της κοινωνίας μέσω προγραμμάτων, ημερίδων, συνεδρίων, καθώς, επίσης, και ημερών αφιερωμένων αποκλειστικά στην ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τα δικαιώματα των ΑμεΑ, τα οποία θα πραγματοποιούνται στο σχολικό περιβάλλον. Με τις παραπάνω δράσεις οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν την αρχή της ισότητας και των ίσων ευκαιριών, να αναπτύξουν το αίσθημα της αποδοχής της διαφορετικότητας και να ευαισθητοποιηθούν αναφορικά με την ένταξη των ΑμεΑ στην κοινωνία.

Κοινωνική αφύπνιση αναφορικά με τις γυναίκες με αναπηρία

Με άξονα την παραδοχή των Κρατών Μερών της Σύμβασης ότι γυναίκες με αναπηρία υπόκεινται σε πολλαπλή διάκριση, λαμβάνονται θετικά μέτρα για την εξασφάλιση της πλήρους απόλαυσης από αυτές όλων των δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών του ανθρώπου. Ο όρος «γυναίκες με αναπηρία» αφορά όλα τα κορίτσια, τις έφηβες και τις ενήλικες γυναίκες. Ως διάκριση των γυναικών στη βάση της αναπηρίας έχει οριστεί στο άρθρο 6 της Σύμβασης «οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμός ή περιορισμός βάσει της αναπηρίας, η οποία έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα τον περιορισμό ή ακυρώνει την αναγνώριση, την απόλαυση ή την άσκηση, σε ίση βάση με τους άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό ή

οποιονδήποτε άλλο τομέα. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές διακρίσεων, ακόμη και την άρνηση εύλογων προσαρμογών».

Η λήψη των κατάλληλων μέτρων από τα Κράτη αποσκοπεί στην πλήρη ανάπτυξη, πρόοδο και ενδυνάμωση των γυναικών, με στόχο την εγγύηση της άσκησης και απόλαυσης όλων των δικαιωμάτων αδιακρίτως. Αιτία της ιδιαίτερης μέριμνας καθίσταται ο μεγαλύτερος κίνδυνος βλάβης ή κακοποίησης, παραμέλησης ή αμελούς μεταχείρισης κι εκμετάλλευσης που διατρέχει το γυναικείο φύλο, καθώς οι γυναίκες με αναπηρία υπόκεινται σε αρνητικές διακρίσεις τόσο λόγω φύλου όσο και λόγω αναπηρίας. Η διττή αυτή μάχη των γυναικών με αναπηρία αφορά την ανισότητα ευκαιριών πρόσβασης στον τομέα της εκπαίδευσης, τη δυσκολία ένταξής τους στην παραγωγική διαδικασία και στα κοινωνικοοικονομικά δρώμενα, την δημιουργία οικογένειας, την περιορισμένη πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας. Η Σύμβαση αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της παρέμβασης, ώστε να αναγνωριστούν τα προαναφερθέντα αναφαίρετα δικαιώματα των γυναικών με αναπηρία, να επιτευχθεί η πλήρης κοινωνική τους ενσωμάτωση και να εφαρμοστεί η αρχή της ισότητας των φύλων, η οποία είναι κεντρικής σημασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

7. Θέματα προς συζήτηση

1. Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορούν τα κράτη να συμβάλλουν στη αφύπνιση, την κοινωνική ευαισθητοποίηση και την ενίσχυση όλης της κοινωνίας αφενός και της κοινωνίας των πολιτών αφετέρου για τη προώθηση και το σεβασμό των δικαιωμάτων των ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ) που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες ή σε ομάδες προσφύγων και μεταναστών σε περιόδους κρίσεων;
2. Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορούν τα κράτη να προωθήσουν μέτρα και πολιτικές με σκοπό την αφύπνιση της κοινωνίας, αλλά και την ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών ΑμεΑ μέσα από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
3. Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορούν τα Κράτη να συμβάλλουν στην ευρύτερη αφύπνιση, την κοινωνική ευαισθητοποίηση και την ενίσχυση της με στόχο την αντιμετώπιση περιστατικών διακρίσεων και κάθε μορφή βίας (σωματική, λεκτική, ψυχολογική);

8. Βιβλιογραφία

Νάσκου-Περράκη, Π. (2016). Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.

Νάσκου-Περράκη, Π. (2015). Η Προσβασιμότητα: Ένα νέο δικαίωμα στο διεθνές νομικό πλαίσιο προστασίας των Ατόμων με Αναπηρία. Στο Τιμητικός Τόμος για τον Καθηγητή Παναγιώτη Ι. Κανελλόπουλο (σσ. 543-584). Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.

9. Ηλεκτρονικές πηγές

http://www.e-yliko.gr/amea/Dokimia/sxol_diadikasia.pdf

[¹] United Nations – Disability. Ανακτήθηκε από <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>. (πρόσβαση 18 Οκτωβρίου 2018).

[²] United Nations Treaty Collection. Ανακτήθηκε από https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-15-a&chapter=4&clang=en. (πρόσβαση 18 Οκτωβρίου 2018).

[³] United Nations – Disability. Ανακτήθηκε από <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/committee-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-3.html>. (πρόσβαση 18 Οκτωβρίου 2018).

[⁴] United Nations – Disability. Ανακτήθηκε από <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/article-8-awareness-raising.html>. (πρόσβαση 18 Οκτωβρίου 2018).

[⁵] United Nations. Ανακτήθηκε από <http://www.un.org/en/sections/resources-different-audiences/civil-society/>. (πρόσβαση 19 Οκτωβρίου 2018).

[⁶] Μουζέλης, Ν. (2008, 24 Νοεμβρίου). Τι είναι η κοινωνία των πολιτών. *Το Βήμα*. Ανακτήθηκε από <https://www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/ti-einai-i-koinwnia-twn-politwn/>. (πρόσβαση 19 Οκτωβρίου 2018).

[⁷] EUR – Lex. Ανακτήθηκε από https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/civil_society_organisation.html?locale=el. (πρόσβαση 19 Οκτωβρίου 2018).

10. Χρήσιμοι σύνδεσμοι

• Οι ετήσιες εκθέσεις κάθε χώρας:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=4&Doc-TypeID=29

• Η Σύμβαση στα ελληνικά:

http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=46

• Schulze, M. (2009). Στο Dixon, C. (Επιμ.). *Understanding The UN Convention On The Rights Of Persons with Disabilities. A Handbook on the Human Rights of Persons with Disabilities*. Ανακτήθηκε από https://iddcconsortium.net/sites/default/files/resources-tools/files/hi_crpdp_manual_sept2009_final.pdf.